

N:o 16.

Ank. till Riksd. Kansli den 12 Mars 1874, kl. 3 e. m.

*Utlåtande, i anledning af väckt motion om inställande till vidare af
inmutningar enligt nu gällande grufvestadga inom Norrbottens län.*

Herr *A. Gumelius* har uti en inom Andra Kamraren väckt motion (N:o 102) anmärkt, att Norrbottens rika malmfält i våra dagar, då jernprisen vore högt uppdrifna, ådroge sig en ökad uppmärksamhet och vore föremål för en spekulationslust, som visserligen icke afsåge endast att under sken af bergsbruk komma åt skogen, utan ock torde grunda sig på förhoppningar att kunna få under gynnande omständigheter till höga pris affåta mutsedlar åt enskilde personer och bolag, som tilläfväntas komma att bildas för grufvedrift i dessa nejder. En ökad anledning till sådana spekulationer hade uppvuxit med det sedan någon tid framkastade förslaget om en jernvägsbyggnad från en fjord på Norges nordvestkust öfver flertalet af de ifrågavarande malmfälten till hamn vid Bottniska vikens nordliga ända. Kunde en sådan förbindelseled åstadkommas af ett svenskt eller svensk-norskt bolag vore det en väsendtlig fördel. Men ett grundvilkor för att ett sådant bolag skulle kunna bildas låge deruti, att Sveriges malmrikedomar i Norrbotten icke i förväg råkat i påpassliga utländingars händer. Vål torde jernvägsförslaget äfven genom de främmandes åtgärd förverkligas, men det kunde ifrågasättas, om det ej vore att föredraga att dessa malmberg än ytterligare ställdes under framtiden, framför att desamma med tillhörande jernvägsförbindelser och skogsområden fölle i händerna på utländingar, som då nästan kunde sägas vara herrar till en betydlig del af Norrbotten och ofvan liggande Lappmarker. Förslag till ny grufve-

stadga, hvilken utan tvifvel vore afsedd att afhjelpa en del af det nu varande inmutningsväsendets olägenheter, väntades snart blifva färdigt från den komité, som vore nedsatt för frågans beredande. Det syntes därför vara önskligt att, för det närvarande och intill dess den nya grufvestadgan blefve gällande, icke vidare inmutningar i stort finge ske i denna aflägsna, nära riksgränsen belägna landsdel, der det vore alltför liten utsigt till, att något nämnvärdt bergsbruk kunde under den närmaste tiden komma till stånd. Der likväl i särskildt fall verkliga afsigten med en inmutning kunde visas vara att drifva malmbrytning, torde efter särskild pröfning och på särskilda vilkor inmutning icke böra förvägras. Men för vinnande af det med förevarande motion åsyftade målet — malmfältens skyddande mot otidigt vinstbegär — fordrades icke blott att inga nya mutsedlar tills vidare utlemnades och att således icke heller förverkade mutsedlar finge förnyas, utan jemväl att hvilostånd icke beviljades och att de stora, ännu giltiga inmutningarne kunde endast genom arbete försvaras. En under nästlidna året vidtagen åtgärd emot inmutningssvindeln i Sveriges sydligaste län ingåfve förhoppning att en, af omständigheterna än mera påkallad, likartad åtgärd måtte tillgodokomma äfven det nordligaste länets malmrikedomar. Motionären ville alltså föreslå: »att Riksdagen snarast ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t hemställa, det måtte vidare inmutningar i enlighet med nu gällande grufvestadga icke få i Norrbotten ega rum i annat fall än då Kongl. Maj:t, efter särskild pröfning, finner skäligt sådant tillåta, samt att hvilostånd å redan inmutade malmfält i Norrbotten tills vidare i allmänhet icke måtte medgifvas.»

Enligt erhållen remiss åligger Lag-Utskottet att häröfver sig yttra; och får Utskottet i sådant afseende först och främst erinra, att genom Kongl. förordningen den 12 April 1872 redan är föreskrifvet, att utländig hädanefter icke må i riket bearbeta inmutad mineralfyndighet, eller idka grufvedrift, med mindre han erhållit Kongl. Maj:ts tillstånd att i riket vistas, och Kongl. Maj:t jemväl, på hans särskilda ansökning att få å fyndigheten eller grufvelägenheten arbete anställa och fullfölja, funnit skäligt dertill lemna bifall. Den af motionären föreslagna åtgärd är således icke erforderlig, så vidt dermed åsyftas att uppställa hinder för utlänningar att göra sig till godo ifrågavarande malmstreck. Ej heller är en slik åtgärd behöflig med hänseende till den af motionären förutsatta möjlighet att »under sken af bergsbruk åtkomma skogen», emedan inmutning icke grundlägger någon rätt att afverka skogen inom det inmutade området. Men så vidt Utskottet förmår inse, vore det band på inmutningsrätten, som motionären nu ifrågasatt, egnadt snarare att hämma än att befrämja bergshandlingens utveckling.

I fråga om hvilostånd, eller tillåtelse för grufegare att under någon viss tid inställa grufvedriften, fordrar gällande grufvestadga, såsom vilkor härför, att sådana hinder emot grufvedriftens fullföljande finnas, hvilka grufegaren ej kunnat förekomma, eller att andra giltiga anledningar till sökt hvilostånd uppgifvas och behörigen styrkas;

och må före utmåsläggningen något hvilostånd för försöksarbete på annans mark icke meddelas, så framt ej den, som har rätt till jordegareandelen, dertill samtyckt. Någon grundad anledning har ej visats vara för hand, att särskildt för grufanläggningar inom Norrbottens län införa den grundsats, att hvilostånd i allmänhet icke bör medgifvas. Och om förändrade föreskrifter i detta ämne möjligen äro af behovet påkallade, läser sådant icke förbises vid utarbetandet af den förväntade nya grufvestadgan, hvilkens föreskrifter angående hvilostånd och arbetsskyldighet utan tvifvel komma att ega tillämplighet äfven på äldre inmutningar.

Hvad angår det genom Kongl. kungörelsen den 24 Maj 1872 meddelade, af motionären åberopade förbud tills vidare mot utfärdande af mutsedlar å stenkolsfyndigheter, torde endast behöfva erinras, att detta förbud, föranledt af Riksdagens underdåniga skrivelse den 13 i samma månad, stod i samband med den då väckta frågan om inmutningsrättens upphäfvande i afseende på stenkol.

På grund af hvad nu anfördt blifvit, får Utskottet värdsamt hemställa,

att omförmälda motion ej måtte till någon vidare åtgärd å Riksdagens sida föranleda.

Stockholm den 12 Mars 1874.

På Utskottets vägnar:

Eric Sparre.

Reservation:

af Herrar *Philipsson*, *Sven Nilsson*, *Nils Petersson*, *Wennérus*, *Lyth* och *Hjelm*, hvilka hemställde, »att Riksdagen måtte i underdånig skrivelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes taga i nådigt öfvervägande, huruvida icke inmutningar i Norrbottens län, i enlighet med nu gällande grufvestadga, tills vidare och intill dess fråga om ny grufvestadga blifvit afgjord, borde förbjudas i annat fall, än då Kongl. Maj:t, efter särskild pröfning, funnit skäligt sådant tillåta.»

Herr *Afzelius* har begärt få antecknadt, att han i ärendets behandling inom Utskottet icke deltagit.